

Igor DOLEA

CODUL DE PROCEDURĂ PENALĂ AL REPUBLICII MOLDOVA

(COMENTARIU APLICATIV)

Textul cu modificările legislative
operate până la 1 septembrie 2016

CARTEA JURIDICĂ

Chișinău, 2016

Codul de procedură penală al Republicii Moldova. Comentariu aplicativ.
Textul cu modificările legislative operate până la 1 septembrie 2016.

Autor: prof.univ., dr.hab. **Igor DOLEA**

Editura: Cartea Juridică
Copertă și machetare: Adriana Mirza-Balan

Codul de procedură penală al Republicii Moldova : (comentariu aplicativ) : Textul cu modificare legislative operate până la 1 septembrie 2016 / Igor Dolea. – Chișinău : Cartea Juridică, 2016. – 1172 p.
Index : p. 1160-1172. – 500 ex.
ISBN 978-9975-31111-3-7.
343.13(478)(094.4)
D 64

© Toate drepturile asupra publicației sunt rezervate Editurii Cartea Juridică. Atât publicația, cât și fragmente din ea nu pot fi reproduse fără indicarea sursei. Opiniile exprimate în acest ghid aparțin autorului care își asumă responsabilitatea pentru ele și nu reflectă în mod necesar opinia Editurii.

În memoria părinților mei, Ana și Lazăr.

CUPRINS

ABREVIERI	24
SURSE BIBLIOGRAFICE	25
NOTE PRELIMINARE	27
PARTEA GENERALĂ	28
TITLUL I DISPOZIȚII GENERALE PRIVIND PROCESUL PENAL ...	28
Capitolul I PRINCIPII DE BAZĂ	28
Articolul 1. Noțiunea și scopul procesului penal	28
Articolul 2. Legea procesuală penală	30
Articolul 3. Acțiunea legii procesuale penale în timp	33
Articolul 4. Acțiunea legii procesuale penale în spațiu	34
Articolul 5. Aplicarea legii procesuale penale față de cetățenii străini și apatrizi	35
Articolul 6. Termeni și expresii utilizate în prezentul cod	39
Capitolul II PRINCIPIILE GENERALE ALE PROCESULUI PENAL	43
Articolul 7. Legalitatea procesului penal	43
Articolul 8. Prezumția nevinovăției	47
Articolul 9. Egalitatea în fața legii și a autorităților	53
Articolul 10. Respectarea drepturilor, libertăților și demnității umane	54
Articolul 11. Inviolabilitatea persoanei	59
Articolul 12. Inviolabilitatea domiciliului	61
Articolul 13. Inviolabilitatea proprietății	62
Articolul 14. Secretul corespondenței	65
Articolul 15. Inviolabilitatea vieții private	65
Articolul 16. Limba în care se desfășoară procesul penal și dreptul la interpret	71
Articolul 17. Asigurarea dreptului la apărare	75
Articolul 18. Publicitatea ședinței de judecată	78
Articolul 19. Accesul liber la justiție	81
Articolul 20. Desfășurarea procesului penal în termen rezonabil	84
Articolul 21. Libertatea de mărturisire împotriva sa	89
Articolul 22. Dreptul de a nu fi urmărit, judecat sau pedepsit de mai multe ori	92
Articolul 23. Asigurarea drepturilor victimei în urma infracțiunilor, abuzurilor de serviciu și erorilor judiciare	95
Articolul 24. Principiul contradictorialității în procesul penal	97
Articolul 25. Înfăptuirea justiției – atribuție exclusivă a instanțelor judecătorești	99
Articolul 26. Independența judecătorilor și supunerea lor numai legii	100
Articolul 27. Libera apreciere a probelor	103
Articolul 28. Oficialitatea procesului penal	105

TITLUL II INSTANȚELE JUDECĂTOREȘTI ȘI COMPETENȚA LOR .108

Capitolul I INSTANȚELE JUDECĂTOREȘTI	108
Articolul 29. Instanțele care înfăptuiesc justiția în cauzele penale	108
Articolul 30. Compunerea instanței de judecată	108
Articolul 31. Schimbarea completului de judecată	110
Articolul 32. Locul judecării materialelor și cauzelor penale	114
Articolul 33. Incompatibilitatea judecătorului	115
Articolul 34. Abținerea sau recuzarea judecătorului	120
Articolul 35. Procedura soluționării cererii de recuzare și a declarației de abținere	121
Capitolul II COMPETENȚA INSTANȚEI JUDECĂTOREȘTI	124
Articolul 36. Competența judecătoreiei	124
Articolul 37. Competența judecătoreiei militare	124
Articolul 38. Competența Curții de Apel	126
Articolul 39. Competența Curții Supreme de Justiție	127
Articolul 40. Competența teritorială în materie penală	128
Articolul 41. Competența judecătorului de instrucție	129
Articolul 42. Competența în caz de indivizibilitate sau conexitate a cauzelor penale	130
Articolul 43. Instanța competentă de a conexa cauzele penale	133
Articolul 44. Declinarea de competență a instanței de judecată	134
Articolul 45. Conflictul de competență	136
Articolul 46. Strămutarea judecării cauzei penale de la instanța competentă la o altă instanță egală în grad	138
Articolul 47. Cererea de strămutare și efectele ei	140
Articolul 48. Procedura de înștiințare a părților și de examinare a cererii de strămutare	141
Articolul 49. Soluționarea cererii de strămutare	141
Articolul 50. Repetarea cererii de strămutare	142

TITLUL III PĂRȚILE ȘI ALTE PERSOANE PARTICIPANTE LA PROCESUL PENAL .144

Capitolul I PARTEA ACUZĂRII	144
Articolul 51. Procurorul	144
Articolul 52. Atribuțiile procurorului în cadrul urmăririi penale	145
Articolul 53. Atribuțiile procurorului în instanța de judecată	150
Articolul 53 ¹ . Procurorul ierarhic superior	150
Articolul 54. Abținerea sau recuzarea procurorului	154
Articolul 54 ¹ . Consultantul procurorului	154
Articolul 55. Organul de urmărire penală și atribuțiile lui	155
Articolul 56. Conducătorul organului de urmărire penală și atribuțiile lui	156
Articolul 57. Ofițerul de urmărire penală și atribuțiile lui	158
Articolul 57 ¹ . Abținerea sau recuzarea ofițerului de urmărire penală	162
Articolul 58. Victima	163
Articolul 59. Partea vătămată	167
Articolul 60. Drepturile și obligațiile părții vătămate	168
Articolul 61. Partea civilă	172
Articolul 62. Drepturile și obligațiile părții civile	172

Capitolul II PARTEA APĂRĂRII	175
Articolul 63. Bănuitul	175
Articolul 64. Drepturile și obligațiile bănuitului	177
Articolul 65. Înviniutul, inculpatul	179
Articolul 66. Drepturile și obligațiile înviniutului, inculpatului	180
Articolul 67. Apărătorul	183
Articolul 68. Drepturile și obligațiile apărătorului	191
Articolul 69. Participarea obligatorie a apărătorului	196
Articolul 70. Admiterea, desemnarea și înlocuirea apărătorului, confirmarea calității și împuternicirilor lui	200
Articolul 71. Renunțarea la apărător	206
Articolul 72. Înlăturarea apărătorului din procesul penal	208
Articolul 73. Partea civilmente responsabilă	210
Articolul 74. Drepturile și obligațiile părții civilmente responsabile	210
Capitolul III REPREZENTANȚII ȘI SUCCESORII ÎN PROCESUL PENAL ..	213
Articolul 75. Capacitatea de exercițiu în procesul penal	213
Articolul 76. Consecințele incapacității și capacității de exercițiu limitate	214
Articolul 77. Reprezentanții legali ai victimei, părții vătămate, părții civile, bănuitului, înviniutului, inculpatului	215
Articolul 78. Drepturile și obligațiile reprezentantului legal al victimei, părții vătămate, părții civile, bănuitului, înviniutului, inculpatului	216
Articolul 79. Reprezentanții victimei, părții vătămate, părții civile, părții civilmente responsabile	220
Articolul 80. Drepturile și obligațiile reprezentantului victimei, părții vătămate, părții civile, părții civilmente responsabile	221
Articolul 81. Succesorul părții vătămate sau al părții civile	223
Capitolul IV ALTE PERSOANE PARTICIPANTE LA PROCESUL PENAL ...	227
Articolul 82. Asistentul procedural	227
Articolul 82'. Consilierul de probațiune	228
Articolul 83. Grefierul	229
Articolul 84. Recuzarea grefierului	231
Articolul 85. Interpretul, traducătorul	232
Articolul 86. Recuzarea interpretului, traducătorului	235
Articolul 87. Specialistul	236
Articolul 88. Expertul	238
Articolul 89. Recuzarea expertului	242
Articolul 90. Martorul	243
Articolul 91. Reprezentantul legal al martorului minor	248
Articolul 92. Avocatul martorului	249
TITLUL IV PROBELE ȘI MIJLOACELE DE PROBĂ	251
Capitolul I DISPOZIȚII GENERALE	251
Articolul 93. Probele	251
Articolul 94. Datele neadmise ca probe	253
Articolul 95. Admisibilitatea probelor	266
Articolul 96. Circumstanțele care urmează să fie dovedite în procesul penal	269

Articolul 97. Circumstanțele care se constată prin anumite mijloace de probă	270
Articolul 98. Fapte și circumstanțe care nu trebuie dovedite	271
Capitolul II PROBATORIUL	272
Articolul 99. Probatoriul	272
Articolul 100. Administrarea probelor	273
Articolul 101. Aprecierea probelor	276
Capitolul III MIJLOACELE DE PROBĂ ȘI PROCEDEELE PROBATORII	279
Secțiunea 1 Declarațiile	279
Articolul 102. Declarațiile	279
Articolul 103. Declarațiile bănuțitului, învinuitului, inculpatului	280
Articolul 104. Audierea bănuțitului, învinuitului, inculpatului	282
Articolul 105. Declarațiile martorului și condițiile audierii lui	285
Articolul 106. Locul audierii martorului	288
Articolul 107. Timpul și durata audierii martorului	288
Articolul 108. Jurământul martorului	289
Articolul 109. Modul de audiere a martorului.	290
Articolul 110. Modalități speciale de audiere a martorului și protecția lui	293
Articolul 110 ¹ . Cazuri speciale de audiere a martorului minor	298
Articolul 111. Declarațiile și audierea părții vătămăte	300
Articolul 112. Declarațiile și audierea părții civile și părții civilmente responsabile	302
Articolul 113. Confruntarea	302
Articolul 114. Verificarea declarațiilor la locul infracțiunii.	304
Articolul 115. Aplicarea înregistrărilor audio sau video la audierea persoanelor	306
Secțiunea a 2-a Prezentarea spre recunoaștere	307
Articolul 116. Prezentarea persoanei spre recunoaștere	307
Articolul 117. Prezentarea obiectelor spre recunoaștere	310
Secțiunea a 3-a Cercetarea la fața locului, examinarea corporală, exhumarea cadavrului, reconstituirea faptei și experimentul	311
Articolul 118. Cercetarea la fața locului	311
Articolul 119. Examinarea corporală	314
Articolul 120. Examinarea cadavrului	316
Articolul 121. Exhumarea cadavrului	317
Articolul 122. Reconstituirea faptei	319
Articolul 123. Experimentul în procedura de urmărire penală	320
Articolul 124. Procesul-verbal de cercetare la fața locului, de examinare corporală, de exhumare a cadavrului, de reconstituire a faptei și de efectuare a experimentului	321
Secțiunea a 4-a Percheziția și ridicarea de obiecte și documente	321
Articolul 125. Temeiurile pentru efectuarea percheziției	321
Articolul 126. Temeiurile pentru ridicarea de obiecte sau documente	326
Articolul 127. Persoanele prezente la efectuarea percheziției sau ridicării de obiecte și documente	328
Articolul 128. Procedura efectuării percheziției sau ridicării de obiecte și documente	330
Articolul 129. Procedura percheziției sau ridicării efectuate în localurile misiunilor diplomatice	334

Articolul 130. Percheziția corporală și ridicarea	334
Articolul 131. Procesul-verbal al percheziției sau ridicării	336
Articolul 132. Înminarea obligatorie a copiei de pe procesul-verbal al percheziției sau ridicării	338
Secțiunea a 5-a Activitatea specială de investigații	338
Articolul 132 ¹ . Dispozițiile generale privind activitatea specială de investigații.	338
Articolul 132 ² . Măsurile speciale de investigații	339
Articolul 132 ³ . Temeiurile pentru efectuarea măsurilor speciale de investigații	342
Articolul 132 ⁴ . Procedura de dispunere a măsurilor speciale de investigații	343
Articolul 132 ⁵ . Consemnarea măsurilor speciale de investigații	345
Articolul 132 ⁶ . Cercetarea domiciliului și/sau instalarea în el a aparatelor ce asigură supravegherea și înregistrarea audio și video, a celor de fotografiat și de filmat	347
Articolul 132 ⁷ . Supravegherea domiciliului prin utilizarea mijloacelor tehnice ce asigură înregistrarea	351
Articolul 132 ⁸ . Interceptarea și înregistrarea comunicărilor	352
Articolul 132 ⁹ . Efectuarea și certificarea interceptării și înregistrării comunicărilor	357
Articolul 132 ¹⁰ . Înregistrările de imagini	361
Articolul 132 ¹¹ . Verificarea înregistrării interceptărilor	363
Articolul 133. Reținerea, cercetarea, predarea, percheziționarea sau ridicarea trimerilor poștale	363
Articolul 134. Examinarea și ridicarea trimerilor poștale	365
Articolul 134 ¹ . Monitorizarea conexiunilor comunicațiilor telegrafice și electronice	367
Articolul 134 ² . Monitorizarea sau controlul tranzacțiilor financiare și accesul la informația financiară	371
Articolul 134 ³ . Documentarea cu ajutorul metodelor și mijloacelor tehnice, localizarea sau urmărirea prin sistemul de poziționare globală (GPS) ori prin alte mijloace tehnice	372
Articolul 134 ⁴ . Colectarea informației de la furnizorii de servicii de comunicații electronice	375
Articolul 134 ⁵ . Identificarea abonatului, proprietarului sau utilizatorului unui sistem de comunicații electronice ori al unui punct de acces la un sistem informatic	378
Articolul 134 ⁶ . Urmărirea vizuală	379
Articolul 135. Controlul transmiterii sau primirii banilor, serviciilor ori a altor valori materiale sau nemateriale pretinse, acceptate, extorcate sau oferite	380
Articolul 136. Investigația sub acoperire	381
Articolul 137. Activitatea și măsurile de protecție a investigatorului sub acoperire	385
Articolul 138. Folosirea datelor obținute de investigatorul sub acoperire	387
Articolul 138 ¹ . Supravegherea transfrontalieră	389
Articolul 138 ² . Livrarea controlată	392
Articolul 138 ³ . Achiziția de control	394
Secțiunea a 6-a Constatarea tehnico-științifică și medico-legală	395
Articolul 139. Condițiile efectuării constatării tehnico-științifice și medico-legale	395
Articolul 140. Modul efectuării constatării tehnico-științifice sau medico-legale	395
Articolul 141. Raportul de constatare tehnico-științifică sau medico-legală	397
Secțiunea a 7-a Efectuarea expertizei	398
Articolul 142. Temeiurile pentru dispunerea și efectuarea expertizei	398
Articolul 143. Cazurile când efectuarea expertizei este obligatorie	400
Articolul 144. Procedura de dispunere a efectuării expertizei	404

Articolul 145. Acțiuni premergătoare efectuării expertizei	405
Articolul 146. Expertiza în comisie	407
Articolul 147. Expertiza complexă	409
Articolul 148. Expertiza suplimentară și expertiza repetată	409
Articolul 149. Efectuarea expertizei în instituția de expertiză	411
Articolul 150. Efectuarea expertizei în afara instituției de expertiză	412
Articolul 151. Întocmirea și prezentarea raportului de către expert	413
Articolul 152. Internarea în instituția medicală pentru efectuarea expertizei	415
Articolul 153. Audierea expertului	418

Secțiunea a 8-a Colectarea mostrelor pentru cercetare comparativă 419

Articolul 154. Temeiurile de colectare a mostrelor	419
Articolul 155. Felurile mostrelor	420
Articolul 156. Modul de colectare a mostrelor în baza ordonanței organului de urmărire penală	421

Secțiunea a 9-a Mijloace materiale de probă 424

Articolul 157. Documente	424
Articolul 158. Corpurile delictive	427
Articolul 159. Păstrarea corpurilor delictive și a altor obiecte	432
Articolul 160. Asigurarea păstrării corpurilor delictive și a altor obiecte în cadrul desfășurării procesului penal	435
Articolul 161. Hotărârea cu privire la corpurile delictive adoptată până la soluționarea cauzei penale	436
Articolul 162. Hotărârea cu privire la corpurile delictive adoptată la soluționarea cauzei penale	437
Articolul 163. Procesele-verbale ale acțiunilor procesuale	440
Articolul 164. Înregistrările audio sau video, fotografiile și alte forme de purtători de informație	441

TITLUL V MĂSURILE PROCESUALE DE CONSTRÎNGERE 443

Capitolul I REȚINEREA 443

Articolul 165. Noțiunea de reținere	443
Articolul 166. Temeiurile pentru reținerea persoanei bănuite de săvârșirea infracțiunii	445
Articolul 167. Procedura de reținere a persoanei	449
Articolul 168. Dreptul cetățenilor de a prinde persoana bănuită de săvârșirea infracțiunii	454
Articolul 169. Reținerea persoanei în baza ordonanței organului de urmărire penală pentru a fi pusă sub învinuire	455
Articolul 170. Reținerea învinuitului în baza ordonanței organului de urmărire penală până la arestare	456
Articolul 171. Reținerea persoanei în baza încheierii instanței în caz de infracțiune de audiență	456
Articolul 171 ¹ . Reținerea persoanei în vederea extradării	457
Articolul 172. [Art.172 exclus]	457
Articolul 173. Înștiințarea despre reținere	458
Articolul 174. Eliberarea persoanei reținute	459

Capitolul II MĂSURILE PREVENTIVE 460

Articolul 175. Noțiunea și categoriile de măsuri preventive	460
---	-----

Articolul 176. Temeiurile pentru aplicarea măsurilor preventive	461
Articolul 177. Actul prin care se aplică măsura preventivă	470
Articolul 178. Obligarea de a nu părăsi localitatea sau obligarea de a nu părăsi țara	471
Articolul 179. Garanția personală	473
Articolul 180. Garanția unei organizații	474
Articolul 181. Modul de dispunere și exercitare a garanției de către persoane fizice și juridice	475
Articolul 182. Ridicarea provizorie a permisului de conducere a mijloacelor de transport	476
Articolul 183. Transmiterea sub supraveghere a militarului	478
Articolul 184. Transmiterea sub supraveghere a minorului	479
Articolul 185. Arestarea preventivă	481
Articolul 186. Termenul ținerii persoanei în stare de arest și prelungirea lui	485
Articolul 187. Obligațiile administrației instituțiilor de deținere a persoanelor reținute sau arestate	493
Articolul 188. Arestarea la domiciliu	496
Articolul 189. Dreptul persoanei reținute sau arestate la măsuri de ocrotire	499
Articolul 190. Liberarea provizorie sub control judiciar sau pe cauțiune	501
Articolul 191. Liberarea provizorie sub control judiciar	502
Articolul 192. Liberarea provizorie pe cauțiune	504
Articolul 192 ¹ . Regulile cu privire la cauțiune	506
Articolul 193. Revocarea liberării provizorii	507
Articolul 194. Restituirea cauțiunii sau trecerea ei în proprietatea statului	508
Articolul 195. Înlocuirea, revocarea sau încetarea de drept a măsurii preventive	510
Articolul 196. Atacarea hotărârilor privind măsurile preventive	512
Capitolul III ALTE MĂSURI PROCESUALE DE CONSTRÎNGERE	514
Articolul 197. Alte măsuri procesuale de constrângere	514
Articolul 198. Obligarea de a se prezenta la organul de urmărire penală sau la instanță	515
Articolul 199. Aducerea silită	516
Articolul 200. Suspendarea provizorie din funcție	517
Articolul 201. Amenda judiciară	519
Articolul 202. Măsuri asiguratorii pentru repararea prejudiciului, pentru eventuala confiscare specială sau confiscare extinsă a bunurilor și pentru garantarea executării pedepsei amenzii	522
Articolul 203. Punerea sub sechestru	523
Articolul 204. Bunurile care pot fi puse sub sechestru	525
Articolul 205. Temeiurile de punere sub sechestru	528
Articolul 206. Determinarea valorii bunurilor ce urmează a fi puse sub sechestru	529
Articolul 207. Modul de executare a ordonanței sau a hotărârii cu privire la punerea bunurilor sub sechestru	530
Articolul 208. Păstrarea bunurilor puse sub sechestru	532
Articolul 209. Contestarea punerii bunurilor sub sechestru	534
Articolul 210. Scoaterea bunurilor de sub sechestru în procesul penal	534

TITLUL VI MĂSURI DE PĂSTRARE A CONFIDENȚIALITĂȚII, DE PROTECȚIE ȘI ALTE MĂSURI PROCEDURALE 536

Capitolul I PĂSTRAREA CONFIDENȚIALITĂȚII ÎN PROCESUL PENAL .. 536

Articolul 211. Păstrarea dosarelor penale și a materialelor de urmărire penală 536

Articolul 212. Confidențialitatea urmăririi penale 538

Articolul 213. Apărarea secretului de stat în procesul penal 539

Articolul 214. Păstrarea secretului comercial și a altor informații oficiale cu accesibilitate limitată 542

Capitolul II MĂSURI DE PROTECȚIE 544

Articolul 215. Obligația organului de urmărire penală, a procurorului și a instanței de judecată de a lua măsuri pentru asigurarea securității participanților la proces și a altor persoane 544

Articolul 215¹. Măsuri de protecție aplicate victimelor violenței în familie 548

Capitolul III MĂSURI DE ÎNLĂTURARE A CONDIȚIILOR CE AU CONTRIBUIT LA SĂVÎRȘIREA INFRAȚIUNILOR ȘI ALTOR ÎNCĂLCĂRI ALE LEGISLAȚIEI 555

Articolul 216. Stabilirea cauzelor și condițiilor, care au contribuit la săvîrșirea infracțiunii 555

Articolul 217. Sesizarea făcută de organul de urmărire penală în cauza penală 555

Articolul 218. Încheierea interlocutorie a instanței de judecată 556

TITLUL VII CHESTIUNI PATRIMONIALE ÎN PROCESUL PENAL ..558

Capitolul I ACȚIUNEA CIVILĂ ÎN PROCESUL PENAL 558

Articolul 219. Acțiunea civilă în procesul penal 558

Articolul 220. Aplicarea legislației la examinarea acțiunii civile 562

Articolul 221. Înaintarea acțiunii civile în procesul penal 563

Articolul 222. Recunoașterea și refuzul de a recunoaște partea civilă 564

Articolul 223. Recunoașterea părții civilmente responsabile 565

Articolul 224. Retragerea acțiunii civile 565

Articolul 225. Judecarea acțiunii civile 566

Articolul 226. Efectele intrării în vigoare a hotărîrii cu privire la acțiunea civilă 568

Capitolul II CHELTUIELILE JUDICIARE 570

Articolul 227. Cheltuielile judiciare 570

Articolul 228. Compensarea cheltuielilor suportate de persoanele participante la procesul penal 571

Articolul 229. Plata cheltuielilor judiciare 575

TITLUL VIII TERMENELE PROCEDURALE ȘI ACTE PROCEDURALE COMUNE 578

Capitolul I TERMENELE PROCEDURALE 578

Articolul 230. Noțiunea de termene procedurale și consecințele nerespectării lor 578

Articolul 231. Calcularea termenelor procedurale 579

Articolul 232. Acte considerate ca făcute în termen 580

Articolul 233. Calcularea termenelor în cazul măsurilor preventive 580

Articolul 234. Restabilirea termenului omis 581

Capitolul II CITAREA ȘI COMUNICAREA ALTOR ACTE PROCEDURALE	583
Articolul 235. Scopul citării și consecințele nerespectării ei	583
Articolul 236. Modul de citare	584
Articolul 237. Conținutul citației	586
Articolul 238. Locul de citare	587
Articolul 239. Înmînarea citației destinatarului	588
Articolul 240. Înmînarea citației altor persoane	589
Articolul 241. Cercetări în vederea înmînării citației	590
Articolul 242. Dovada de primire și procesul-verbal de predare a citației	591
Articolul 243. Comunicarea altor acte procedurale	591
Capitolul III CERERI ȘI DEMERSURI ÎN PROCESUL PENAL	592
Articolul 244. Cereri și demersuri	592
Articolul 245. Înaintarea cererilor și demersurilor	592
Articolul 246. Termenele de examinare a cererilor și demersurilor	593
Articolul 247. Soluționarea cererilor și demersurilor	593
Capitolul IV MODIFICAREA ÎN ACTELE PROCEDURALE, CORECTAREA ERORILOR MATERIALE ȘI ÎNLĂTURAREA UNOR OMISIUNI VĂDITE	595
Articolul 248. Modificări în actele procedurale	595
Articolul 249. Corectarea erorilor materiale	597
Articolul 250. Înlăturarea unor omisiuni vădite	598
Capitolul V NULITATEA ACTELOR PROCEDURALE	600
Articolul 251. Încălcărilor care atrag nulitatea actelor procedurale	600
PARTEA SPECIALĂ	605
TITLUL I URMĂRIREA PENALĂ	605
Capitolul I DISPOZIȚII GENERALE	605
Articolul 252. Obiectul și scopul urmăririi penale	605
Articolul 253. Organele de urmărire penală	606
Articolul 254. Rolul activ al organului de urmărire penală	607
Articolul 255. Ordonanțele organului de urmărire penală	608
Articolul 256. Efectuarea urmăririi penale de către mai mulți ofițeri de urmărire penală	609
Articolul 257. Locul efectuării urmăririi penale	610
Articolul 258. Extinderea competenței teritoriale și delegațiile organului de urmărire penală	611
Articolul 259. Termenele urmăririi penale	612
Articolul 260. Procesul-verbal privind acțiunea de urmărire penală	613
Articolul 261. Adevărarea refuzului sau imposibilității de a semna procesul-verbal privind acțiunea de urmărire penală	614
Capitolul II SESIZAREA ORGANULUI DE URMĂRIRE PENALĂ	616
Articolul 262. Sesizarea organului de urmărire penală	616
Articolul 263. Plîngerea și denunțul	617
Articolul 264. Autodenunțarea	618
Articolul 265. Obligatorietatea primirii și examinării plîngerilor sau denunțurilor referitoare la infracțiuni	619

Capitolul III	622
COMPETENȚA ORGANELOR DE URMĂRIRE PENALĂ	622
Articolul 266. Competența organului de urmărire penală al Ministerului Afacerilor Interne	622
Articolul 267. [exclus]	622
Articolul 268. Competența organului de urmărire penală al Serviciului Vamal	623
Articolul 269. Competența organului de urmărire penală al Centrului Național Anticorupție	623
Articolul 269 ¹ . Competența organelor de urmărire penală în privința infracțiunilor contra justiției	623
Articolul 270. Competența procurorului la exercitarea urmăririi penale	624
Articolul 270 ¹ . Competența Procuraturii Anticorupție	625
Articolul 270 ² . Competența Procuraturii pentru Combaterea Criminalității Organizate și Cauze Speciale	626
Articolul 271. Verificarea competenței	628
Articolul 272. Cazuri urgente	630
Articolul 273. Organele de constatare, competența și acțiunile acestora	630
Capitolul IV PORNIREA URMĂRIRII PENALE	636
Articolul 274. Începerea urmăririi penale	636
Articolul 275. Circumstanțele care exclud urmărirea penală	642
Articolul 276. Pornirea urmăririi penale în baza plingerii victimei	643
Articolul 277. Obligatorietatea de a explica drepturile și obligațiile participanților la urmărirea penală	647
Articolul 278. Obligatorietatea examinării cererilor și demersurilor	648
Capitolul V DESEĂȘURAREA URMĂRIRII PENALE	649
Articolul 279. Efectuarea acțiunilor de urmărire penală	649
Articolul 279 ¹ . Conexarea și disjungerea cauzelor penale	651
Articolul 280. Propunerea de punere sub învinuire	653
Articolul 281. Punerea sub învinuire	653
Articolul 282. Înaintarea acuzării	656
Articolul 283. Schimbarea și completarea acuzării	657
Articolul 284. Scoaterea persoanei de sub urmărirea penală	658
Articolul 285. Încetarea urmăririi penale	659
Articolul 286. Clasarea procesului penal	661
Articolul 287. Reluarea urmăririi penale după încetarea urmăririi penale, după clasarea cauzei penale sau după scoaterea persoanei de sub urmărire	662
Articolul 287 ¹ . Temeiurile, modul și termenele de suspendare a urmăririi penale	665
Articolul 287 ² . Acțiunile organului de urmărire penală după suspendarea urmăririi penale	667
Articolul 287 ³ . Reluarea urmăririi penale după suspendare	668
Articolul 288. Investigațiile în vederea căutării învinuitului	668

Capitolul VI TERMINAREA URMĂRIII PENALE ȘI TRIMITEREA CAUZEI ÎN JUDECATĂ 670

Articolul 289. Remiterea cauzei procurorului cu propunerea de terminare a urmăririi penale	670
Articolul 290. Verificarea de către procuror a cauzei primite	671
Articolul 291. Soluțiile dispuse de procuror la terminarea urmăririi penale	672
Articolul 292. Restituirea cauzei sau trimiterea ei la alt organ de urmărire penală	673
Articolul 293. Prezentarea materialelor de urmărire penală	674
Articolul 294. Procesul-verbal al prezentării materialelor de urmărire penală	677
Articolul 295. Soluționarea cererilor în legătură cu terminarea urmăririi penale	678
Articolul 296. Rechizitoriul	679
Articolul 296 ¹ . [abrogat]	683
Articolul 296 ² . [abrogat]	683
Articolul 297. Trimiterea cauzei în judecată	683

Capitolul VII CONTROLUL DE CĂTRE PROCUROR AL LEGALITĂȚII ACȚIUNILOR, INAȚIUNILOR ȘI ACTELOR. 686

Articolul 298. Plîngerea împotriva acțiunilor, inacțiunilor și actelor organului de urmărire penală și ale organului care exercită activitate specială de investigații	686
Articolul 299. Examinarea plîngerilor de către procuror	687
Articolul 299 ¹ . Plîngerea împotriva acțiunilor, inacțiunilor și actelor procurorului	689
Articolul 299 ² . Examinarea plîngerii	690

Capitolul VIII CONTROLUL JUDICIAR AL PROCEDURII PREJUDICIARE 692

Articolul 300. Sfera controlului judiciar	692
Articolul 301. Acțiunile de urmărire penală efectuate cu autorizarea judecătorului de instrucție	694
Articolul 302. Măsurile procesuale de constrîngere aplicate cu autorizarea judecătorului de instructive	696
Articolul 303. Măsurile speciale de investigații efectuate cu autorizarea judecătorului de instrucție	697
Articolul 304. Demersurile privind autorizarea efectuării acțiunilor de urmărire penală, măsurilor speciale de investigații sau aplicării măsurilor procesuale de constrîngere	697
Articolul 305. Modul de examinare a demersurilor referitoare la efectuarea acțiunilor de urmărire penală, măsurilor speciale de investigații sau la aplicarea măsurilor procesuale de constrîngere	698
Articolul 306. Încheierile judecătorești privind efectuarea acțiunilor de urmărire penală, măsurilor speciale de investigații sau privind aplicarea măsurilor procesuale de constrîngere	700
Articolul 307. Exclus	700
Articolul 308. Examinarea demersurilor privind aplicarea față de învinuit a arestării preventive, arestării la domiciliu sau prelungirea duratei arestării învinuitului	701
Articolul 309. Cererea de eliberare provizorie și examinarea acesteia	713
Articolul 310. Admisibilitatea cererii de eliberare provizorie și soluționarea acesteia	714
Articolul 311. Recursul împotriva încheierii judecătorului de instrucție privind aplicarea sau neaplicarea arestării, privind prelungirea sau refuzul de a prelungi durata ei sau privind liberarea provizorie sau refuzul liberării provizorii	716
Articolul 312. Controlul judiciar al legalității încheierii privind măsurile preventive aplicate și prelungirea duratei lor	718
Articolul 313. Plîngerea împotriva acțiunilor și actelor ilegale ale organului de urmărire pe-	

nală și ale organului care exercită activitate specială de investigații 725

TITLUL II JUDECATA 734

Capitolul I CONDIȚIILE GENERALE ALE JUDECĂRII CAUZEI 734

Articolul 314. Nemijlocirea, oralitatea și contradictorialitatea judecării cauzei 734

Articolul 315. Egalitatea în drepturi a părților în fața instanței 735

Articolul 316. Publicitatea ședinței de judecată 735

Articolul 317. Președintele ședinței de judecată 736

Articolul 318. Grefierul ședinței de judecată 737

Articolul 319. Citarea părților la judecată 738

Articolul 320. Participarea procurorului la judecarea cauzei și efectele neprezentării lui. Renunțarea la învinuire 739

Articolul 321. Participarea inculpatului la judecarea cauzei și efectele neprezentării lui . 741

Articolul 322. Participarea apărătorului la judecarea cauzei și efectele neprezentării lui . 742

Articolul 323. Participarea părții vătămate la judecarea cauzei și efectele neprezentării ei . 744

Articolul 324. Participarea părții civile și părții civilmente responsabile la judecarea cauzei și efectele neprezentării lor 745

Articolul 325. Limitele judecării cauzei 746

Articolul 326. Modificarea acuzării în ședința de judecată în sensul agravării ei 748

Articolul 327. Prezentarea probelor suplimentare 752

Articolul 328. Renunțarea la probe 753

Articolul 329. Rezolvarea chestiunii cu privire la măsura preventivă 754

Articolul 330. Suspendarea și reluarea judecării cauzei 755

Articolul 331. Amânarea ședinței de judecată 757

Articolul 332. Încetarea procesului penal în ședința de judecată 758

Articolul 333. Ordinea și solemnitatea ședinței de judecată 759

Articolul 334. Măsurile care se iau față de cei ce încalcă ordinea ședinței de judecată . . 760

Articolul 335. Constatarea infracțiunilor de audiență 762

Articolul 336. Procesul-verbal al ședinței de judecată 763

Articolul 337. Consemnarea declarațiilor părților și ale martorilor în ședința de judecată . 766

Articolul 338. Soluționarea cauzei 767

Articolul 339. Procedura deliberării 768

Articolul 340. Pronunțarea hotărârii 769

Articolul 341. Felurile hotărârilor instanței de judecată 771

Articolul 342. Încheierile instanței judecătorești 772

Articolul 343. Redactarea hotărârii judecătorești [abrogat] 772

Capitolul II PUNEREA PE ROL A CAUZEI PENALE 773

Articolul 344. Repartizarea cauzei parvenite pentru judecare..... 773

Articolul 344¹. Soluționarea cauzei în procedura medierii ori împăcării părților 775

Articolul 345. Ședința preliminară 776

Articolul 346. Examinarea cererilor, demersurilor și recuzărilor 777

Articolul 347. Prezentarea și examinarea listei probelor 778

Articolul 348. Trimiterea cauzei în instanța de judecată competentă 778

Articolul 349. Suspendarea și reluarea procesului penal 779

Articolul 350. Încetarea procesului penal 779

Articolul 351. Numirea cauzei spre judecare 781

Articolul 352. Desfășurarea ședinței preliminare și adoptarea încheierii	783
Articolul 353. Alte măsuri pregătitoare pentru judecarea cauzei	784
Capitolul III JUDECATA ÎN PRIMĂ INSTANȚĂ	786
Secțiunea 1 Partea pregătitoare a ședinței de judecată	786
Articolul 354. Deschiderea ședinței de judecată	786
Articolul 355. Verificarea prezentării în instanță	786
Articolul 356. Îndepărtarea martorilor din sala de ședință	787
Articolul 357. Stabilirea identității interpretului, traducătorului și explicarea drepturilor și obligațiilor acestora	787
Articolul 358. Stabilirea identității inculpatului	788
Articolul 359. Stabilirea identității celorlalte părți și verificarea cunoașterii drepturilor și obligațiilor lor	789
Articolul 360. Anunțarea completului care judecă cauza și soluționarea cererilor de recuzare	790
Articolul 361. Soluționarea chestiunilor privitoare la participarea apărătorului	791
Articolul 362. Soluționarea chestiunii judecării cauzei în lipsa vreunuia din părți sau a altor persoane citate	791
Articolul 363. Stabilirea identității expertului și specialistului și explicarea drepturilor și obligațiilor lor	792
Articolul 364. Formularea și soluționarea cererilor sau demersurilor	793
Articolul 364 ¹ . Judecata pe baza probelor administrate în faza de urmărire penală	794
Secțiunea a 2-a Cercetarea judecătorească	801
Articolul 365. Ordinea cercetării judecătorești	801
Articolul 366. Începerea cercetării judecătorești	803
Articolul 367. Audierea inculpatului	806
Articolul 368. Citirea declarațiilor inculpatului	807
Articolul 369. Audierea celorlalte părți	809
Articolul 370. Audierea martorilor	810
Articolul 371. Citirea în ședința de judecată a declarațiilor martorului	813
Articolul 372. Examinarea corpurilor delictive	817
Articolul 373. Cercetarea documentelor și a proceselor-verbale ale acțiunilor procesuale	818
Articolul 374. Dispunerea de către instanță a efectuării expertizei și audierea expertului în ședința de judecată	819
Articolul 375. Alte acțiuni procesuale la judecarea cauzei	822
Articolul 376. Terminarea cercetării judecătorești	822
Secțiunea a 3-a Dezbaterea judiciară și ultimul cuvânt al inculpatului	823
Articolul 377. Anunțarea și ordinea dezbaterilor judiciale	823
Articolul 378. Conținutul dezbaterilor judiciale	824
Articolul 379. Replica	825
Articolul 380. Ultimul cuvânt al inculpatului	826
Articolul 381. Concluzii scrise	827
Secțiunea a 4-a Deliberarea și adoptarea sentinței	827
Articolul 382. Obiectul deliberării	827
Articolul 383. Reluarea cercetării judecătorești	828
Articolul 384. Sentința judecătorească	829

Articolul 385. Chestiunile pe care trebuie să le soluționeze instanța de judecată la adoptarea sentinței	830
Articolul 386. Examinarea chestiunii privind starea de responsabilitate a inculpatului ..	832
Articolul 387. Soluționarea acțiunii civile	832
Articolul 388. Asigurarea acțiunii civile și a confiscării speciale	835
Articolul 389. Sentința de condamnare	836
Articolul 390. Sentința de achitare	839
Articolul 391. Sentința de încetare a procesului penal	840
Articolul 392. Întocmirea sentinței	843
Articolul 393. Partea introductivă a sentinței	843
Articolul 394. Partea descriptivă a sentinței	845
Articolul 395. Dispozitivul sentinței de condamnare	850
Articolul 396. Dispozitivul sentinței de achitare sau de încetare a procesului penal	852
Articolul 396 ¹ . Restituirea dosarului penal	853
Articolul 397. Alte chestiuni care trebuie soluționate în dispozitivul sentinței	853
Articolul 398. Punerea în libertate a inculpatului arestat	856
Articolul 399. Înminarea copieii de pe sentință [abrogat]	856
Capitolul IV CĂILE ORDINARE DE ATAC	857
Secțiunea 1 Apelul	857
Articolul 400. Hotărârile supuse apelului	857
Articolul 401. Persoanele care pot declara apel	860
Articolul 402. Termenul de declarare a apelului	864
Articolul 403. Repunerea în termen a apelului	867
Articolul 404. Apelul peste termen	869
Articolul 405. Declararea apelului	870
Articolul 406. Renunțarea la apel [abrogat]	871
Articolul 407. Retragerea apelului	871
Articolul 408. Efectul suspensiv al apelului	872
Articolul 409. Efectul devolutiv al apelului și limitele lui	873
Articolul 410. Neagravarea situației în propriul apel	874
Articolul 411. Efectul extensiv al apelului	876
Articolul 412. Repartizarea cauzelor parvenite cu apel, fixarea termenului de judecată a apelului și prezența părților	876
Articolul 413. Procedura judecării apelului	880
Articolul 414. Judecarea apelului	884
Articolul 415. Decizia instanței de apel	893
Articolul 416. Chestiuni complementare	896
Articolul 417. Conținutul deciziei instanței de apel	897
Articolul 418. Adoptarea deciziei de către instanța de apel	899
Articolul 419. Procedura de rejudecare	900
Articolul 419 ¹ . Limitele rejudecării	900
Secțiunea a 2-a Recursul ordinar	902
§ 1. Recursul împotriva hotărârilor instanțelor de apel	902
Articolul 420. Hotărârile supuse recursului	902
Articolul 421. Persoanele care pot declara recurs	904

Articolul 422. Termenul de declarare	905
Articolul 423. Retragera recursului	907
Articolul 424. Efectul devolutiv al recursului și limitele lui	908
Articolul 425. Neagravarea situației în propriul recurs	908
Articolul 426. Efectul extensiv al recursului și limitele lui	909
Articolul 427. Temeiurile pentru recurs	910
Articolul 428. Instanțele competente să examineze recursul	917
Articolul 429. Depunerea recursului	917
Articolul 430. Conținutul cererii de recurs	918
Articolul 431. Actele procedurale preparatorii ale instanței de recurs	919
Articolul 432. Admisibilitatea în principiu a recursului	920
Articolul 433. Procedura judecării recursului	923
Articolul 434. Judecarea recursului	924
Articolul 435. Decizia instanței de recurs	925
Articolul 436. Procedura de rejudicare și limitele acesteia	926
§ 2. Recursul împotriva hotărârilor judecătorești pentru care nu este prevăzută calea de atac apelul	928
Articolul 437. Hotărârile supuse recursului	928
Articolul 438. Persoanele care pot declara recurs	929
Articolul 439. Termenul de declarare a recursului	929
Articolul 440. Efectul suspensiv al recursului	930
Articolul 441. Efectul devolutiv al recursului și limitele lui	930
Articolul 442. Neagravarea situației în propriul recurs	931
Articolul 443. Efectul extensiv al recursului și limitele sale	931
Articolul 444. Temeiurile pentru recurs	931
Articolul 445. Declararea recursului, renunțarea la recurs și retragera recursului	933
Articolul 446. Actele procedurale preparatorii ale instanței de recurs	934
Articolul 447. Procedura judecării recursului	934
Articolul 448. Judecarea recursului	936
Articolul 449. Decizia instanței de recurs	936
Articolul 450. Chestiuni complementare	938
Articolul 451. Procedura de rejudicare și limitele acesteia	939
Capitolul V CĂILE EXTRAORDINARE DE ATAC	940
Secțiunea 1 Recursul în anulare	940
Articolul 452. Recursul în anulare	940
Articolul 453. Temeiurile pentru recurs în anulare	942
Articolul 454. Termenul de declarare a recursului în anulare	944
Articolul 455. Declararea și retragera recursului în anulare	944
Articolul 456. Actele procedurale preparatorii și admisibilitatea recursului în anulare	946
Articolul 457. Judecarea și soluționarea recursului în anular	948
Secțiunea a 2-a Revizuirea procesului penal	949
Articolul 458. Cazurile de revizuire a procesului penal	949
Articolul 459. Termenele de revizuire a procesului penal	952
Articolul 460. Deschiderea procedurii de revizuire	953

Articolul 461. Trimiterea în instanța de judecată a materialului cercetării privind revizuirea	954
Articolul 462. Măsuri premergătoare și admiterea revizuirii	955
Articolul 463. Rejudecarea cauzei după admiterea revizuirii	956
Articolul 464. Hotărârile după rejudecare	957
Articolul 464 ¹ . Revizuirea cauzei în urma pronunțării hotărârii de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului	958
Articolul 465. Calea de atac a hotărârii după rejudecare	961
Articolul 465 ¹ . Recursul în interesul legii	962
Articolul 465 ² . Condițiile de admisibilitate	964
Articolul 465 ³ . Judecarea recursului în interesul legii	964
Articolul 465 ⁴ . Hotărârea și efectele ei	966

Capitolul VI PUNEREA ÎN EXECUTARE A HOTĂRÎRILOR JUDECĂTOREȘTI 967

Articolul 466. Rămânerea definitivă a hotărârii instanței de judecată și punerea ei în executare	967
Articolul 467. Caracterul obligatoriu al hotărârilor judecătorești definitive și al ordonanțelor procurorului privind încetarea urmăririi penale	969
Articolul 468. Trimiterea spre executare a hotărârii judecătorești	969
Articolul 469. Chestiunile care urmează să fie soluționate de către instanță la executarea pedepsei	973
Articolul 470. Instanța care soluționează chestiunile privind executarea hotărârilor judecătorești	985
Articolul 471. Modul de soluționare a chestiunilor privind punerea în executare a hotărârilor judecătorești	987
Articolul 471.1. Încheierea adoptată în cazurile prevăzute la art.469 alin.(1) pct.11) și 14)	991
Articolul 472. Atacarea încheierilor privind soluționarea chestiunilor referitor la executarea hotărârilor judecătorești	992
Articolul 473. Plîngerile împotriva actelor organului sau instituției care pune în executare hotărârea judecătorească de condamnare	992

TITLUL III PROCEDURI SPECIALE 994

Capitolul I PROCEDURA ÎN CAUZELE PRIVIND MINORII 994

Articolul 474. Dispoziții generale	994
Articolul 475. Circumstanțele care urmează a fi stabilite în cauzele privind minorii	996
Articolul 476. Disjungerea cauzei cu minori	997
Articolul 477. Reținerea minorului și aplicarea față de minori a măsurilor preventive	997
Articolul 478. Modul de chemare a bănuितului, învinuitului, inculpatului minor	1002
Articolul 479. Audierea bănuितului, învinuitului, inculpatului minor	1002
Articolul 480. Participarea reprezentantului legal al bănuितului, învinuitului, inculpatului minor în procesul penal	1004
Articolul 481. Audierea martorului minor	1005
Articolul 481 ¹ . Drepturile și obligațiile martorului minor	1006
Articolul 482. Terminarea urmăririi penale în privința minorului	1007
Articolul 483. Încetarea procesului penal cu liberarea de răspundere penală a minorului	1007
Articolul 484. Îndepărtarea inculpatului minor din sala ședinței de judecată	1009

Articolul 485. Chestiuni ce urmează a fi soluționate de instanță la adoptarea sentinței în procesul unui minor	1009
Articolul 486. Liberarea de către instanță a minorului de pedeapsa penală cu aplicarea măsurilor cu caracter educativ	1011
Articolul 487. Liberarea de către instanță a minorului de pedeapsă cu internarea lui într-o instituție specială de învățământ și de reeducare sau într-o instituție curativă și de reeducare	1012
Capitolul II PROCEDURA APLICĂRII MĂSURILOR DE CONSTRÎNGERE CU CARACTER MEDICAL	1015
Articolul 488. Temeiurile pentru aplicarea măsurilor de constrîngere cu caracter medical	1015
Articolul 489. Urmărirea penală	1017
Articolul 490. Internarea în instituția psihiatrică	1018
Articolul 491. Disjungerea cauzei în privința persoanei care a săvîrșit o faptă prejudiciabilă interzisă de legea penală în stare de iredponsabilitate sau care s-a îmbolnăvit de o boală psihică după săvîrșirea infracțiunii	1020
Articolul 492. Drepturile persoanei în privința căreia se desfășoară procedura de aplicare a măsurilor de constrîngere cu caracter medical	1021
Articolul 493. Participarea reprezentantului legal	1021
Articolul 494. Participarea apărătorului	1022
Articolul 495. Terminarea urmării penale	1023
Articolul 496. Măsuri preparatorii pentru ședința de judecată	1024
Articolul 497. Judecarea cauzei	1025
Articolul 498. Soluționarea cauzei de către instanța de judecată	1026
Articolul 499. Sentința de aplicare a unor măsuri de constrîngere cu caracter medical .	1027
Articolul 500. Atacarea sentinței de aplicare a măsurilor de constrîngere cu caracter medical	1028
Articolul 501. Verificarea necesității de a aplica în continuare măsurile de constrîngere cu caracter medical, încetare sau schimbarea lor	1029
Articolul 502. Redeschiderea procesului în privința persoanei față de care s-a aplicat o măsură de constrîngere cu caracter medical	1033
Articolul 503. Tratamentul forțat al persoanelor care suferă de alcoolism cronic sau narcomanie	1033
Capitolul III PROCEDURA PRIVIND ACORDUL DE RECUNOAȘTERE A VINOVĂȚIEI	1035
Articolul 504. Noțiuni generale	1035
Articolul 505. Condițiile de inițiere și încheiere a acordului de recunoaștere a vinovăției .	1037
Articolul 506. Examinarea de către instanța de judecată a acordului de recunoaștere a vinovăției	1040
Articolul 507. Soluția instanței la examinarea acordului de recunoaștere a vinovăției .	1042
Articolul 508. Dezbaterile judiciare în cazul acceptării acordului de recunoaștere a vinovăției	1043
Articolul 509. Adoptarea sentinței în cazul acordului de recunoaștere a vinovăției	1044
Capitolul IV PROCEDURA DE SUSPENDARE CONDIȚIONATĂ A URMĂRIIRII PENALE ȘI DE LIBERARE DE RĂSPUNDERE PENALĂ	1047
Articolul 510. Dispoziții generale	1047
Articolul 511. Procedura de suspendare condiționată a urmării penale	1048

Articolul 512. Soluțiile după expirarea termenului de suspendare condiționată a urmăririi penale	1048
Capitolul V PROCEDURA DE URMĂRIRE ȘI JUDECARE A UNOR INFRAȚIUNI FLAGRANTE	1050
Articolul 513. Infracțiunea flagrantă	1050
Articolul 514. Cazuri de aplicare	1050
Articolul 515. Constatarea infracțiunii	1051
Articolul 516. Verificarea materialelor de urmărire penală	1052
Articolul 517. Judecarea cauzei privind infracțiunile flagrante	1053
Articolul 518. Decizia instanței	1053
Articolul 519. Apelul și recursul	1054
Capitolul VI PROCEDURA PRIVIND URMĂRIREA PENALĂ ȘI JUDECAREA CAUZELOR PRIVIND INFRAȚIUNILE SĂVÎRȘITE DE PERSOANE JURIDICE	1055
Articolul 520. Dispoziții generale	1055
Articolul 521. Urmărirea penală împotriva persoanei juridice	1056
Articolul 522. Competența teritorială	1057
Articolul 523. Controlul judiciar asupra persoanei juridice	1057
Capitolul VII PROCEDURA DE REPARARE A PREJUDICIULUI CAUZAT PRIN ACȚIUNILE ILICITE ALE ORGANELOR DE URMĂRIRE PENALĂ ȘI ALE INSTANȚELOR JUDECĂTOREȘTI	1059
Articolul 524. Dispoziții generale	1059
Articolul 525. Acțiunea pentru repararea prejudiciului	1064
Capitolul VIII PROCEDURA DE RESTABILIRE A DOCUMENTELOR	1068
JUDICIARE DISPĂRUTE	1068
Articolul 526. Constatarea dispariției documentelor judiciare	1068
Articolul 527. Obiectul procedurii de restabilire a dosarului penal dispărut sau a documentelor dispărute din dosar	1068
Articolul 528. Efectuarea procedurii de restabilire a dosarului penal sau a documentelor din dosar dispărute	1069
Articolul 529. Înlocuirea documentului dispărut	1070
Articolul 530. Restabilirea documentelor dispărute	1070
Capitolul IX ASISTENȚA JURIDICĂ INTERNAȚIONALĂ ÎN MATERIE PENALĂ	1072
Secțiunea 1 Dispoziții generale privind asistența juridică internațională în materie penală	1072
Articolul 531. Reglementarea juridică a asistenței juridice internaționale	1072
Articolul 532. Modul de transmitere a cererilor de asistență juridică	1074
Articolul 533. Volumul asistenței juridice	1075
Articolul 534. Refuzul la asistență juridică internațională	1077
Articolul 535. Cheltuielile legate de acordarea asistenței juridice	1079
Secțiunea 1¹ Cererea de comisie rogatorie	1079
Articolul 536. Adresare prin comisie rogatorie	1079
Articolul 537. Conținutul și forma cererii de comisie rogatorie	1082

Articolul 538. Valabilitatea actului procedural	1083
Articolul 539. Citarea martorilor, experților sau a persoanelor urmărite aflate peste hotarele Republicii Moldova	1084
Articolul 540. Executarea în Republica Moldova a comisiei rogatorii cerute de organele din străinătate	1088
Articolul 540 ¹ . Percheziția, ridicarea, remiterea de obiecte sau documente, sechestrul și confiscarea	1090
Secțiunea 1² Echipele comune de investigații	1092
Articolul 540 ² . Echipele comune de investigații	1092
Secțiunea a 2-a Extradarea	1102
Articolul 541. Condițiile generale pentru extradare	1102
Articolul 542. Cererea de extradare și actele anexe	1108
Articolul 543. Regula specialității	1109
Articolul 544. Executarea cererii de extradare a persoanelor care se află pe teritoriul Republicii Moldova	1111
Articolul 545. Procedura simplificată de extradare	1117
Articolul 546. Refuzul extradării	1119
Articolul 547. Arestarea persoanei în vederea extradării	1124
Articolul 548. Amânarea extradării și extradarea temporară	1129
Articolul 549. Predarea persoanei extradate	1130
Articolul 549 ¹ . Tranzitul	1131
Articolul 549 ² . Solicitarea extradării de către Republica Moldova	1132
Articolul 550. Transmiterea obiectelor	1133
Secțiunea a 3-a Transferul persoanelor condamnate	1134
Articolul 551. Temeiuri pentru transferul persoanelor condamnate	1134
Articolul 552. Condițiile transferului	1137
Articolul 553. Comunicarea de informații	1138
Articolul 554. Cererea de transferare, documentele anexe și răspunsul la ele	1139
Articolul 555. Consimțământul pentru transfer	1140
Articolul 556. Soluționarea cererii de transferare	1142
Articolul 557. Continuarea executării sentinței și schimbarea condamnării	1147
Secțiunea a 4-a Recunoașterea hotărârilor penale ale instanțelor străine . . .	1150
Articolul 558. Cazuri și condiții de recunoaștere a hotărârilor penale	1150
Articolul 559. Procedura de recunoaștere a hotărârilor instanțelor străine	1155
Secțiunea a 5-a Rejudecarea în caz de extradare	1158
Articolul 559 ¹ . Rejudecarea celor judecați în lipsa lor, în caz de extradare	1158
INDEX.	1160

ABREVIERI

Art. — articol

CEDO — Convenția Europeană a Drepturilor Omului

CtEDO — Curtea Europeană a Drepturilor Omului

C.educ. — Codul educației

C.exec. — Codul de executare

C.civ. — Codul civil

C.contr. — Codul contravențional

C.proc.civ. — Codul de procedură civilă

C.proc.pen. — Codul de procedură penală

C.pen. — Codul penal

CSM — Consiliul Superior al Magistraturii

Col.Pen. — Colegiul Penal

Curt.Const. — Curtea Constituțională

CSJ — Curtea Supremă de Justiție

Dec. — Decizie

Hot. — Hotărâre

Guv. — Guvern

M.Of. — Monitorul Oficial

Nr. — numărul

Op.cit. — opere citate

Par. — paragraf

Pnc. — punct

Precit. — precitat

R.M. — Republica Moldova

Antoniu — George Antoniu, Adina Vlăsceanu, Alina Barbu. Codul de procedură penală. Texte, jurisprudență, hotărâri CEDO. București, Hamangiu, 2008.

Vintilă — Gheorghe Vintilă, Constantin Furtună. Daune morale. Studiu de doctrină și

jurisprudență. București, Allbeck, 2002.

Volonciu — Nicolae Volonciu. Tratat de procedură penală. Vol. 1, vol. 2. București, Paideia, 1996.

Volonciu comentariu — Nicolae Volonciu ș.a. Noul Cod de Procedură Penală comentat. București, Hamangiu, 2015.

Mera, Rog — Liciană Mera, Lucia Rog. Recursul în procesul penal. Practica judiciară. București, Hamangiu. 2009.

Theodoru — Grigore Theodoru. Teoria și practica recursului penal. București. Hamangiu, 2007.

Notă: dacă se indică un articol fără a se preciza legea corespunzătoare, acesta se referă la Codul de procedură penală.

NOTE PRELIMINARE

Scopul propus a fost elaborarea unui instrument de lucru util, pentru cei care gestionează un dosar penal. Acest fapt a determinat renunțarea, pe cât a fost posibil, la doctrină și punerea accentului pe norme și jurisprudență.

La unele articole au fost prezentate standardele internaționale cu indicarea datei la care Republica Moldova a aderat.

Am considerat necesar de a prezenta, în măsura posibilităților, standardele elaborate de Curtea Europeană a Drepturilor Omului și expuse în jurisprudența sa (*echr.coe.int.hudoc*).

În același mod s-a procedat și cu jurisprudența Curții Constituționale (*www.const-court.md cc doc*).

Au fost analizate și norme interne, ce se conțin în diferite acte (coduri, legi, hotărâri ale CSM, hotărâri de guvern etc.) și pot contribui la clarificarea unor aspecte procesuale.

Este expus și rezultatul activității CJS materializat în hotărârile explicative ale Plenului, recomandări, avize consultative sau decizii pe cauze concrete. Deciziile CSJ emise până în 2010 au fost selectate din lucrarea *Jurisprudența Curții Supreme de Justiție în materie penală 2008-2010, Chișinău, 2012*. Cele emise ulterior sunt plasate pe *www.csj.md*.

Sperăm că vor fi utile în acest sens referințele la jurisprudența instanțelor din alte țări, cum ar fi Curtea Constituțională a Germaniei și Curtea Constituțională a României și jurisprudența instanțelor judecătorești române. Jurisprudența Curții Constituționale a Germaniei a fost selectată din lucrarea: *Selecție de decizii ale Curții Constituționale a Germaniei, București, C.H.Beck, 2014*.

Jurisprudența Curții Constituționale a României de până la 30 noiembrie 2011 a fost selectată din lucrarea: *Tudorel Toader. Constituția României reflectată în jurisprudența constituțională, București, Hamangiu, 2011*. Jurisprudența ulterioară poate fi consultată pe site-ul *www.ccr.ro*.

Jurisprudența instanțelor judecătorești române a fost selectată din diferite lucrări, la care se face referință direct în text. Jurisprudența se referă și la norme din vechiul Cod de procedură penală al României, dar care prezintă interes și în prezent.

Evidențierea unor sintagme din note ne aparține și a avut ca scop facilitarea unei identificări rapide a problemei abordate.

Textul Codului este expus cu modificările operate până la 1 septembrie 2016.